

Nieuwe manieren om lezers een verhaal te vertellen

Interview met Lisa Weeda

In een koffietent zie je vaak schrijvers en andere creatieve, zelfstandige ondernemers in hun eentje zitten achter hun laptop. Lisa Weeda, in 2015 afgestudeerd aan de opleiding *Creative Writing* van ArtEZ, is echter niet het type schrijver dat altijd alleen aan het werk is. 'Dat werkt voor veel schrijvers denk ik heel goed', vermoedt Weeda, 'maar ik zou de samenwerking missen.' Ze leert graag – samen met anderen – over de verschillende manieren waarop je een verhaal kunt vertellen. Zo geeft ze het schrijverschap een eigen invulling.

Het *Slow Writing Lab*¹ speelt daarin voor Weeda een belangrijke rol. Het lab, gestart in september op initiatief van onder meer het Nederlands Letterenfonds en Literair Productiehuis Wintertuin, geeft acht geselecteerde schrijvers de kans om zich na hun bacheloropleiding verder te ontwikkelen. De jonge talenten doen een jaar lang onderzoek en volgen masterclasses. Weeda verdiepte zich daarbij in Oekraïne. Het geboorteland van haar oma bezocht ze in februari van dit jaar, met fotografe Robin Alysha Clemens. Weeda en Clemens trokken in 24 dagen langs vier grote steden. Daar sprak de schrijver over grote thema's – geloof, hoop, liefde – met de post-sovjetgeneratie, zoals jonge taxichauffeurs, kunstenaars of soldaten. Een kunstenaarscollectief in Kiev vertelde haar over een printer, die werd gestolen uit hun oude pand in Donetsk, een stad in het huidige oorlogsgebied. Telkens wanneer de printer op wifi werd aangesloten, kon de fabrikant het apparaat traceren. De kunstenaars zagen zo hun printer van Donetsk naar de Krim reizen. 'En dat terwijl het terugvinden van vermiste personen in datzelfde gebied bijna onmogelijk is...'

Hackathon

'We hebben in Oekraïne superveel verhalen opgehaald,' vertelt Weeda. 'Ik probeer de verhalen op verschillende manieren te vertellen.' Anno 2016 zijn de presentatie- en verspreidingsmogelijkheden immers talrijk. Zo zou Weeda heel graag met Clemens de portretfoto's met bijhorende teksten exposeren, hoopt ze te mogen voordragen op een literair festival en speelt ze met het idee een script te schrijven voor een documentaire.

Ambitieuus als ze is om nieuwe dingen te proberen, nam Weeda bovendien deel aan een 'hackathon' van *Hackastory*. Daarbij ontwikkelden schrijvers, storytellers, codeurs en designers in multidisciplinaire groepen in 48 uur een verhaal. Met haar team maakte Weeda (een prototype van) *Wargifs*², een interactieve vertelling over de gestolen printer. Datzelfde verhaal krijgt waarschijnlijk ook een plaats in haar aankomende *chapbook*³. Een lezer meenemen in het perspectief van de printer is op papier niet eenvoudig, 'maar zodra je de printer op een scherm ziet, en je op knopjes kunt klikken, wordt de interactie heel vanzelfsprekend', vertelt Weeda enthousiast. 'Je bent gewend op "print" te drukken. Het wordt eerder een menselijk verhaal als de printer op een scherm te zien is, dan wanneer het apparaat ineens tot leven wordt gewekt in een tekst.'

Sommige teksten lenen zich goed voor een online vertelling, maar Weeda ziet ook de keerzijde van nieuwe media: 'Mensen zijn ongeduldiger geworden. Er is immers zoveel wat je moet volgen.' En voor die lezers noteert bijvoorbeeld *De Correspondent* nu 'leestijd' boven publicaties. Ideaal voor lezers die informatie snel en gemakkelijk tot zich willen nemen. 'Er hoort een ander

Lisa Weeda. Fotografie: Masha Bakker

soort concentratie bij,' constateert Weeda over online lezen. Het lezen van een boek daarentegen is een heel andere beleving: 'Het is een soort afspraak die je maakt: jij vertelt mij dit, dus ik kan in mijn hoofd een wereld daaromheen bouwen.' Online trek je de aandacht van het publiek volgens andere spelregels.

Digitale media zijn aantrekkelijk voor zogenaamde *couch potatoes*. Maar ze kunnen ook nieuwe, geïnteresseerde lezers aantrekken. Dat maakt online media 'ook heel tof'. Zo zijn bijvoorbeeld de welbekende gifjes van onhandige katten, lachende baby's en andere aandoenlijke schepsels razend populair. 'Maar gifjes kun je ook serieus inzetten, waarom niet?' Een gifje kan indrukwekkende fragmenten tonen, en zodoende (bijvoorbeeld) jongeren bereiken die geïnteresseerd zijn in politiek of internationale ontwikkelingen, maar niet de krant lezen.

Weeda vindt het dan ook belangrijk om nieuwe media te onderzoeken: 'Hoe vertel je een verhaal online? Wie kan jou daarbij helpen? Hoe werk je met interactie, en met beeld?' Ze vindt het heerlijk om te leren over alle details van die online vertelling, zowel in literaire als in visuele vorm. Op die manier ontstond bijvoorbeeld het knopje 'print' bij *Wargifs*. Boeken zullen volgens Lisa Weeda niet verdwijnen. Maar het is gaaf om met een project als *Wargifs* nieuwe lezers te bereiken, samen te werken met anderen, en van hen te leren. •

Noten

- 1 Het Nederlands Letterenfonds, Literair Productiehuis Wintertuin en de hbo-schrijopleidingen ArteEZ, Gerrit Rietveld Academie en Hogeschool voor de Kunsten Utrecht hebben de handen ineen geslagen bij de oprichting van het 'Slow Writing Lab'. (www.slowwritinglab.nl)
- 2 mouseover.nl/wargifs
- 3 Een *chapbook* is een kleine publicatie waarin de schrijver een voorproefje geeft van zijn/haar talent. Het is vergelijkbaar met een demo voor muzikanten en vormt voor schrijvers een opmaat voor een uitgave bij een landelijke uitgeverij.